

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «ОСИПЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF OSYPENKO v. UKRAINE)**

(Заява № 4634/04)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

9 листопада 2010 року

ОСТАТОЧНЕ

09/02/2011

Це рішення набуло статусу остаточного відповідно до умов, визначених пунктом 2 статті 44 Конвенції. Воно може підлягати редакційним правкам.

У справі «Осипенко проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

Пеер Лоренцен (Peer Lorenzen), *Голова*,
Рената Ягер (Renate Jaeger),
Райт Маруст (Rait Maruste),
Ізабель Берро-Лефевр (Isabelle Berro-Lefevre),
Миряна Лазарова-Трайковська (Mirjana Lazarova Trajkovska),
Здравка Калайджиєва (Zdravka Kalaydjieva),
Ганна Юдківська (Ganna Yudkivska), *судді*,

та Клаудія Вестердік (Claudia Westerdiek), *Секретар секції*,
після обговорення за зачиненими дверима 5 жовтня 2010 року
вносить таке рішення, ухвалене того самого дня:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу розпочато за заявою (№ 4634/04), яку 13 січня 2004 року подав до Суду проти України на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція) громадянин України Ярослав Осипенко (далі — заявник).

2. Заявника представляв пан Денис Осипенко, юрист, що практикує в м. Кривому Розі. Уряд України (далі — Уряд) представляв його Уповноважений — пан Ю. Зайцев.

3. Заявник стверджував, зокрема, що з 25 до 28 січня 2002 року його незаконно позбавили волі та що загальна тривалість його попереднього ув'язнення була надмірною.

4. 31 березня 2009 року Голова п'ятої секції вирішив повідомити Уряд про заяву. Також було вирішено розглядати питання щодо суті та прийнятності заяви одночасно (пункт 1 статті 29 Конвенції).

ФАКТИ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

5. Заявник, 1983 року народження, проживає у м. Слов'янську.

6. 1 січня 2002 року заявник разом з кількома своїми друзями, серед яких був пан К., святкував Новий рік на вечірці у кафе «Тор» у м. Слов'янську. Приблизно о 3 годині ночі пан К. почав сварку з іншим відвідувачем кафе — паном П. Сварка перетворилася на велику бійку, в якій заявник взяв участь на боці пана К.

7. 14 січня 2002 року Слов'янський міський відділ УМВС України в Донецькій області порушив у зв'язку з цією бійкою кримінальну справу за фактом хуліганства.

8. Увечері 24 січня 2002 року на заявника та пана К. напали невідомі особи. Внаслідок нападу заявник зазнав тілесних ушкоджень, а пан К. помер.

9. 25 січня 2002 року о 2 год. 30 хв. ночі працівники міліції, яким стало відомо про нічний напад на заявника та пана К., прийшли до заявника додому та доправили його до місцевого відділу міліції для допиту як свідка загибелі пана К. За інформацією Уряду, заявник добровільно погодився їхати до відділу міліції і жодного тиску на нього працівники міліції не чинили. Проте за твердженням заявника працівники міліції примусили його їхати до відділу міліції, незважаючи на ушкодження, які явно спричиняли йому страждання.

10. Після прибуття заявника до відділу міліції його допитали про обставини смерті пана К. Допит тривав, хоч із кількома перервами, до 13 години того самого дня.

11. Об 11 годині того дня працівники міліції, знаючи, що вночі 1 січня 2002 року заявник був присутній у кафе «Тор», вирішили також допитати його як свідка бійки, яка сталася там тієї ночі. Щодо цієї події заявника допитували до 19 години.

12. З 19 до 21 години міліція також допитувала пана П. та інших потерпілих у бійці, які під час очної ставки із заявником вказали на нього як на одного з тих, хто завдав їм тілесні ушкодження.

13. О 21 год. 30 хв. того ж дня слідчий, керуючись статтями 106 і 115 Кримінально-процесуального кодексу України (див. пункт 33 нижче), склав протокол затримання заявника як підозрюваного в хуліганстві, вчиненому у кафе «Тор».

14. 26 січня 2002 року міліцією було порушено кримінальну справу у зв'язку зі смертю пана К.

15. 28 січня 2002 року заявника було притягнуто як обвинуваченого у справі про хуліганство, вчинене в кафе «Тор», і він постав перед Слов'янським міським судом Донецької області (далі — міський суд). Міський суд, керуючись статтею 165-2 Кримінально-процесуального кодексу України, продовжив строк затримання заявника як тимчасового запобіжного заходу до 31 січня 2002 року. Суд зазначив, що матеріали справи не містять достатніх даних про особу заявника і, зокрема, інформації, яка б свідчила про існування у нього наміру переховуватися від суду.

16. 31 січня 2002 року міський суд виніс постанову про обрання заявникові запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою. Суд взяв до уваги відомості про особу заявника, обставини, за яких було вчинено злочин, те, що заявникові пред'явлено обвинувачення

у вчиненні тяжкого злочину, а також необхідність забезпечити виконання процесуальних рішень.

17. 26 квітня 2002 року після завершення розслідування справу було направлено до міського суду для вирішення питання про віддання заявника до суду.

18. 11 травня 2002 року міський суд виніс постанову про призначення судового розгляду справи заявника. Суд також залишив без змін обраний заявникові запобіжний захід, не навівши жодних підстав для цього.

19. 12 серпня 2002 року міський суд постановив залишити обраний заявникові запобіжний захід у вигляді тримання під вартою. При цьому суд не навів жодних конкретних підстав для такого рішення.

20. 4 квітня 2003 року заявник звернувся до міського суду із заявою, в якій стверджував, що 25 січня 2002 року його незаконно доправили до відділу міліції і незаконно тримали там до 28 січня 2002 року, незважаючи на його тілесні ушкодження та відсутність медичної допомоги. Він також стверджував, що подальше тримання його під вартою було незаконним.

21. 22 травня 2003 року заступник Голови міського суду відповів заявникові, повідомивши його, що вже запізно оскаржувати законність затримання, яке мало місце з 25 по 28 січня 2002 року, оскільки справа перебуває на стадії судового розгляду. Він також повідомив, що заява від 4 квітня 2003 року розглядатиметься як звичайне клопотання, подане стороною у справі, а отже, його може бути розглянуто лише під час судового засідання в його кримінальній справі. Він повідомив заявника про те, що заяву буде розглянуто 26 червня 2003 року.

22. Згодом суддя, у провадженні якого перебувала кримінальна справа заявника, підтвердив заявникові, що його заява від 4 квітня 2003 року про перевірку законності затримання розглядатиметься 26 червня 2003 року під час судового засідання в його кримінальній справі.

23. 26 червня 2003 року міський суд, посилаючись на тяжкість пред'явлених заявникові обвинувачень, установив, що заявник тримається під вартою на законних підставах і що немає причин змінювати обраний йому запобіжний захід. Засідання відбувалось у присутності захисника. У своїй постанові міський суд не розглядав питання про затримання заявника.

24. 4 листопада 2003 року міський суд розглянув клопотання заявника про зміну запобіжного заходу та відмовив у його задоволенні, зазначивши, що подальше тримання заявника під вартою зумовлене тяжкістю пред'явлених йому обвинувачень.

25. У невстановлену дату заявник звернувся до прокуратури м. Слов'янська із заявою про порушення кримінальної справи стосовно працівників міліції у зв'язку з його незаконним затриманням.

26. 26 березня 2004 року заступник прокурора відмовив у порушенні кримінальної справи щодо працівників міліції. Він встановив, що 25 січня 2002 року заявник добровільно погодився прибути до відділу міліції для допиту стосовно смерті пана К. Заступник прокурора також зазначив, що пізніше заявника допитали як свідка бійки в кафе «Тор». Зокрема, о 15 годині того ж дня заявника доправили до працівника міліції Д. Із 15 до 19 години він допитував заявника, і при цьому «підтвердилася вина заявника в бійці». Пізніше заявника було затримано, оскільки було достатньо доказів щодо його причетності до вчинення вищезгаданого злочину. Отже, заступник прокурора дійшов висновку про відсутність складу злочину в діях працівників міліції. Формально заявник не подав скарги на постанову прокурора від 26 березня 2004 року.

27. У подальшому міський суд повідомив заявника, що питання законності його затримання розглядатиметься під час судового засідання в його кримінальній справі.

28. 24 травня 2004 року міський суд розглянув ще одне клопотання заявника про зміну запобіжного заходу та встановив, що тримання заявника під вартою виправдане з огляду на тяжкість пред'явлених йому обвинувачень. Тому суд постановив залишити обраний запобіжний захід без змін.

29. 7 червня 2004 року міський суд визнав заявника винним у хуліганстві та призначив йому покарання у вигляді позбавлення волі строком на чотири роки, але на підставі Закону України «Про амністію» звільнив його від відбування покарання. Суд також зазначив, що затримання заявника було законним, і не встановив будь яких порушень у діях працівників міліції. Міський суд постановив негайно звільнити заявника з-під варти.

30. Листами від 16 липня і 4 серпня 2004 року міський суд повідомляв заявника про те, що питання перевірки законності його затримання вирішено вироком від 7 червня 2004 року.

31. 11 лютого апеляційний суд Донецької області, а 27 жовтня 2005 року Верховний Суд України визнали вирок від 7 червня 2004 року обґрунтованим і залишили його без змін.

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

A. Конституція України від 28 червня 1996 року

32. У відповідній частині статті 29 Конституції зазначено:

«... У разі нагальної необхідності запобігти злочинів чи його перепинити уповноважені на те законом органи можуть застосувати тримання особи під вартою як тимчасовий запобіжний захід, обґрунтованість якого протягом сімдесяти двох годин має бути перевірена судом. Затримана особа негайно

звільняється, якщо протягом сімдесяти двох годин з моменту затримання їй не вручено вмотивованого рішення суду про тримання під вартою....

Кожний затриманий має право у будь-який час оскаржити в суді своє затримання. ...».

В. Кримінально-процесуальний кодекс від 28 грудня 1960 року (в редакції, чинній на час подій у справі)

33. Відповідні положення Кодексу передбачають таке:

Стаття 70. Обов'язки свідка

«Особа, викликана органом дізнання, слідчим, прокурором або судом як свідок, зобов'язана з'явитися в зазначені місце і час і дати правдиві показання про відомі їй обставини в справі.

Якщо свідок не з'явиться без поважних причин, орган дізнання, слідчий, прокурор або суд мають право застосувати привід через органи внутрішніх справ в порядку, передбаченому статтями 135 і 136 цього Кодексу. ...».

Стаття 97. Обов'язковість прийняття заяв і повідомлень про злочини і порядок їх розгляду

«... Коли необхідно перевірити заяву або повідомлення про злочин до порушення справи, така перевірка здійснюється прокурором, слідчим або органом дізнання в строк не більше десяти днів шляхом відібрання пояснень від окремих громадян чи посадових осіб або витребування необхідних документів.

Заява або повідомлення про злочини до порушення кримінальної справи можуть бути перевірені шляхом проведення оперативно-розшукової діяльності. ...».

Стаття 106. Затримання органом дізнання підозрюваного у вчиненні злочину

«Орган дізнання вправі затримати особу, підозрювану у вчиненні злочину, за який може бути призначено покарання у вигляді позбавлення волі, лише при наявності однієї з таких підстав:

- 1) коли цю особу застали при вчиненні злочину або безпосередньо після його вчинення;
- 2) коли очевидці, в тому числі й потерпілі, прямо вкажуть на дану особу, що саме вона вчинила злочин;
- 3) коли на підозрюваному або на його одязі, при ньому або в його житлі буде виявлено явні сліди злочину.

При наявності інших даних, що дають підстави підозрювати особу у вчиненні злочину, її може бути затримано лише в тому разі, коли ця особа намагалася втекти, або коли вона не має постійного місця проживання, або коли не встановлено особи підозрюваного.

Про кожний випадок затримання особи, підозрюваної у вчиненні злочину, орган дізнання зобов'язаний скласти протокол із зазначенням підстав, мотивів, дня, години, року, місяця, місця затримання, пояснень затриманого, часу

РІШЕННЯ УСПРАВИ «ОСИПЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ» 7

складання протоколу про роз'яснення підозрюваному в порядку, передбаченому частиною другою статті 21 цього Кодексу, права мати побачення із захисником з моменту затримання. Протокол підписується особою, яка його склала, і затриманим.

Копія протоколу з переліком прав та обов'язків негайно вручається затриманому і направляється прокурору. На вимогу прокурора йому також надсилаються матеріали, що стали підставою для затримання. ...

Протягом сімдесяти двох годин після затримання орган дізнання:

1) звільняє затриманого — якщо не підтвердилась підозра у вчиненні злочину, вичерпався встановлений законом строк затримання або затримання було здійснено з порушенням вимог, передбачених частинами першою і другою цієї статті;

2) звільняє затриманого і обирає щодо нього запобіжний захід, не зв'язаний з триманням під вартою;

3) доставляє затриманого до судді з поданням про обрання йому запобіжного заходу у вигляді взяття під варту.

У разі оскарження затримання до суду скарга затриманого негайно надсилається начальником місця досудового ув'язнення до суду. Скарга розглядається суддею одночасно з поданням органу дізнання про обрання запобіжного заходу. Якщо скарга надійшла після обрання запобіжного заходу, вона розглядається суддею протягом трьох діб з часу надходження. Якщо подання не надійшло або коли скарга надійшла після закінчення сімдесятидвогодичного строку після затримання, скарга на затримання розглядається суддею протягом п'яти діб з часу надходження.

Скарга розглядається з додержанням вимог, передбачених статтею 165-2 цього Кодексу. За результатами розгляду суддя виносить постанову про законність затримання чи про задоволення скарги і визнання затримання незаконним.

На постанову судді протягом семи діб з дня її винесення може бути подана апеляція прокурором, особою, щодо якої прийнято рішення, або її захисником чи законним представником. Подача апеляції не зупиняє виконання постанови суду.

Затримання підозрюваного у вчиненні злочину не може тривати більше сімдесяти двох годин.

Якщо у встановлений законом строк затримання постанова судді про застосування до затриманої особи запобіжного заходу у вигляді взяття під варту або постанова про звільнення затриманого не надійшла до установи для досудового ув'язнення, начальник місця досудового ув'язнення звільняє цю особу, про що складає протокол і направляє повідомлення про це посадовій особі чи органу, який здійснював затримання».

Стаття 113. Початок провадження досудового слідства

«Досудове слідство провадиться лише після порушення кримінальної справи і в порядку, встановленому цим Кодексом. ...».

Стаття 115. Затримання слідчим підозрюваного у вчиненні злочину

«Слідчий вправі затримати і допитати особу, підозрювану у вчиненні злочину, за підставами і в порядку, передбаченими статтями 106, 106¹ і 107 цього Кодексу...».

Стаття 135. Обов'язковість явки обвинуваченого

«... Поважними причинами неявки обвинуваченого до слідчого в призначений строк визнаються: несвоєчасне одержання повістки, хвороба та інші обставини, які фактично позбавляють його можливості своєчасно з'явитися до слідчого».

Стаття 136. Привід обвинуваченого

«Привід обвинуваченого здійснюється органами внутрішніх справ за мотивованою постановою слідчого. Привід обвинуваченого, крім виняткових випадків, здійснюється удень.

Привід обвинуваченого без досудового виклику може бути застосований тільки в тих випадках, коли обвинувачений ухиляється від слідства або не має постійного місця проживання.

Постанова про привід оголошується обвинуваченому перед її виконанням».

Стаття 148. Мета і підстави застосування запобіжних заходів

«Запобіжні заходи застосовуються до підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, засудженого з метою запобігти спробам ухилитися від дізнання, слідства або суду, перешкодити встановленню істини у кримінальній справі або продовжити злочинну діяльність, а також для забезпечення виконання процесуальних рішень.

Запобіжні заходи застосовуються за наявності достатніх підстав вважати, що підозрюваний, обвинувачений, підсудний, засуджений буде намагатися ухилитися від слідства і суду або від виконання процесуальних рішень, перешкоджати встановленню істини у справі або продовжувати злочинну діяльність. ...».

Стаття 149. Запобіжні заходи

«Запобіжними заходами є:

- 1) підписка про невиїзд;
- 2) особиста порука;
- 3) порука громадської організації або трудового колективу;
- 3-1) застава;
- 4) взяття під варту;
- 5) нагляд командування військової частини.

Тимчасовим запобіжним заходом є затримання підозрюваного, яке застосовується з підстав і в порядку, передбачених статтями 106, 115, 165² цього Кодексу».

Стаття 165². Порядок обрання запобіжного заходу

«На стадії досудового розслідування справи запобіжний захід, не пов'язаний з триманням під вартою, обирає орган дізнання, слідчий, прокурор.

Якщо орган дізнання, слідчий вважає, що є підстави для обрання запобіжного заходу у вигляді взяття під варту, він вносить за згодою прокурора подання до суду. Таке ж подання вправі внести прокурор. При вирішенні цього питання прокурор зобов'язаний ознайомитися з усіма матеріалами, що дають підстави для взяття під варту, перевірити законність одержання доказів, їх достатність для обвинувачення.

Подання має бути розглянуто протягом сімдесяти двох годин з моменту затримання підозрюваного чи обвинуваченого.

Якщо в поданні ставиться питання про взяття під варту особи, яка перебуває на волі, суддя вправі своєю постановою дати дозвіл на затримання підозрюваного, обвинуваченого і доставку його в суд під вартою. Затримання в цьому випадку не може продовжуватися більше сімдесяти двох годин; а в разі коли особа перебуває за межами населеного пункту, в якому діє суд,— не більше сорока восьми годин з моменту доставки затриманого в цей населений пункт.

Після одержання подання суддя вивчає матеріали кримінальної справи, представлені органами дізнання, слідчим, прокурором, допитує підозрюваного чи обвинуваченого, а при необхідності бере пояснення в особи, у провадженні якої перебуває справа, вислуховує думку прокурора, захисника, якщо він з'явився, і виносить постанову:

1) про відмову в обранні запобіжного заходу [у вигляді взяття під варту], якщо для його обрання немає підстав;

2) про обрання підозрюваному, обвинуваченому запобіжного заходу у вигляді взяття під варту.

Відмовивши в обранні запобіжного заходу у вигляді взяття під варту, суд вправі обрати підозрюваному, обвинуваченому запобіжний захід, не пов'язаний із триманням під вартою.

На постанову судді до апеляційного суду прокурором, підозрюваним, обвинуваченим, його захисником чи законним представником протягом трьох діб з дня її винесення може бути подана апеляція. Подача апеляції не зупиняє виконання постанови судді.

Якщо для обрання затриманому запобіжного заходу необхідно додатково вивчити дані про особу затриманого чи з'ясувати інші обставини, які мають значення для прийняття рішення з цього питання, то суддя вправі продовжити затримання до десяти, а за клопотанням підозрюваного, обвинуваченого — до п'ятнадцяти діб. ... У разі, коли така необхідність виникне при вирішенні цього питання щодо особи, яка не затримувалася, суддя вправі відкласти його розгляд на строк до десяти діб і вжити заходів, спроможних забезпечити на цей період її належну поведінку або своєю постановою затримати підозрюваного, обвинуваченого на цей строк».

Стаття 166. Порядок виклику свідка для допиту

«Свідок викликається до слідчого повісткою, яка вручається під розписку свідкові, а в разі його тимчасової відсутності — кому-небудь з дорослих членів його сім'ї. ... Свідок може бути викликаний також телеграмою або телефонограмою. ...»

С. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» від 18 лютого 1992 року (у редакції, чинній на час подій у справі)

34. Згідно зі статтею 6 Закону підставою для проведення оперативно-розшукової діяльності є, зокрема, наявність достатньої інформації, одержаної в установленому законом порядку, яка потребує перевірки за допомогою оперативно-розшукових заходів і засобів, про злочини, що готуються або вже вчинені.

35. Стаття 8 Закону передбачає, зокрема, що за наявності підстав для виконання завдань оперативно-розшукової діяльності відповідним підрозділам надається право опитувати осіб за їхньою згодою.

D. Закон України «Про міліцію» від 20 грудня 1990 року

36. Стаття 11 Закону передбачає, що для виконання покладених на неї обов'язків міліції надається, зокрема, право викликати громадян у зв'язку з кримінальними та іншими справами, які перебувають в її провадженні; проводити дізнання у кримінальних справах відповідно до кримінально-процесуального законодавства.

ПРАВО

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 5 КОНВЕНЦІЇ

37. Заявник скаржився, що з 25 по 28 січня 2002 року він був незаконно позбавлений свободи. Він посилався на пункт 1 статті 5 Конвенції, який у відповідній частині передбачає таке:

«1. Кожен має право на свободу та особисту недоторканність. Нікого не може бути позбавлено свободи, крім таких випадків і відповідно до процедури, встановленої законом:

...

b) законний арешт або затримання особи за невиконання законного припису суду або для забезпечення виконання будь-якого обов'язку, встановленого законом;

c) законний арешт або затримання особи, здійснене з метою допровадження її до компетентного судового органу за наявності обґрунтованої підозри у вчиненні нею правопорушення або якщо обґрунтовано вважається необхідним запобігти вчиненню нею правопорушення чи її втечі після його вчинення...».

A. Прийнятність

38. Уряд доводив, що заявник не вичерпав національних засобів юридичного захисту у зв'язку зі своєю скаргою, оскільки він не оскаржив постанову від 26 березня 2004 року про відмову в порушенні кримінальної справи до прокуратури вищого рівня і судів.

39. Заявник із цим не погодився.

40. Суд зазначає, що заявник звертався з цією скаргою одночасно до прокуратури і до міського суду. Після відмови прокуратури порушити кримінальну справу міський суд повідомив заявника, що розгляне цю скаргу під час засідання в кримінальній справі заявника. Згодом ця скарга справді була розглянута по суті міським судом.

41. Відповідно Суд вважає, що заявник обґрунтовано покладалася на процедуру, на яку прямо вказували національні органи, і тому не бачив необхідності вдаватися до інших засобів, включно з тим,

про який ідеться в запереченні Уряду. За цих обставин Суд відхиляє заперечення Уряду.

42. Суд також вважає, що ця скарга не є явно необґрунтованою у розумінні пункту 3 статті 35 Конвенції. Суд також зазначає, що вона не є неприйнятною з будь-яких інших підстав. Отже, вона має бути визнана прийнятною.

В. Суть

1. Доводи сторін

43. Заявник стверджував, що 25 січня 2002 року його примусили прибути до відділу міліції, де незаконно тримали до 28 січня 2002 року. Він стверджував, що строк затримання його як підозрюваного слід обчислювати з 2 год. 30 хв. ночі 25 січня 2002 року. Оскільки судові засідання, в якому суд санкціонував його затримання, було проведено протягом робочого дня 28 січня 2002 року, затримання заявника без відповідної судової постанови тривало більше сімдесяти двох годин, на порушення національного законодавства і, відповідно, пункту 1 статті 5 Конвенції. .

44. Уряд доводив, що о 2 год. 30 хв. 25 січня 2002 року працівники міліції запросили заявника піти з ними до відділу міліції для надання показань стосовно смерті пана К. Заявник погодився прибути до відділу міліції, і з цією метою працівники міліції не чинили на нього будь-якого тиску.

45. Уряд також стверджував, що затримання заявника як підозрюваного тривало з 9 год. 30 хв. 25 січня 2005 року, оскільки лише на той час були підстави обґрунтовано підозрювати заявника у вчиненні злочину, та було складено протокол затримання. Отже, тривалість затримання заявника як підозрюваного без відповідної судової постанови не перевищила сімдесяти двох годин, як і вимагає національне законодавство.

2. Оцінка Суду

а. Період з 2 год. 30 хв. до 15 години 25 січня 2002 року

і) Чи мало місце позбавлення волі

46. Згідно з практикою Суду для того, щоб визначити, чи мало місце позбавлення волі, потрібно спочатку оцінити конкретну ситуацію особи, про яку йдеться, та взяти до уваги сукупність усіх обставин конкретної справи, а саме — вид, тривалість, наслідки та спосіб застосування заходу, про який ідеться (див. рішення від 6 листопада

1980 року у справі «*Гуццарді проти Італії*» (*Guzzardi v. Italy*), Series A, № 39, с. 33, п. 92). Суд має за зовнішніми ознаками роздивитися реальну ситуацію, про яку йдеться у скарзі, і зосередитися на ній (див. рішення від 24 червня 1982 року у справі «*Ван Дроогенбрук проти Бельгії*» (*Van Droogenbroeck v. Belgium*), Series A, № 50, с. 20, п. 38).

47. Хоча можливість застосування пункту 1 статті 5 Конвенції до ситуацій з позбавленням волі на дуже короткий строк не виключається, це положення, як показує практика конвенційних органів, вважається незастосовним у випадках, коли перебування заявників у міліції триває лише кілька годин і не перевищує часу, абсолютно необхідного для виконання певних формальностей (див. рішення від 24 червня 2008 року у справі «*Фока проти Туреччини*» (*Foka v. Turkey*), заява № 28940/95, п. 75, з подальшими посиланнями).

48. Право на свободу є, з точки зору Конвенції, надто важливим у «демократичному суспільстві», щоб допускати втрату особою можливості користуватися захистом Конвенції лише з тієї причини, що вона сама дозволить відповідним органам затримати себе. Затримання може становити порушення статті 5 Конвенції, навіть якщо відповідна особа погодилася на те, щоб її затримали (див. рішення у справі «*Де Вільде, Оомс і Версип проти Бельгії*» (*De Wilde, Ooms and Versyp v. Belgium*) від 18 червня 1971 року, п. 65, Series A, № 12).

49. У цій справі сторони не оспорюють те, чи заявник прибув до відділу міліції добровільно чи внаслідок примусу з боку працівників міліції. Втім Суд не досліджуватиме цього питання, оскільки залишається фактом те, що протягом періоду, про який йдеться, заявника тримали у відділі міліції і працівники міліції проводили допити та інші процесуальні дії стосовно подій, до яких був причетний заявник. Уряд не стверджував, що у зазначений період заявник, якби захотів, міг вільно залишити відділ міліції, та таке припущення було б нереальним. Беручи до уваги всі обставини справи, Суд вважає, що перебування заявника у відділі міліції протягом зазначеного періоду *de facto* становило позбавлення волі (див., *mutatis mutandis*, рішення від 9 червня 2005 року у справі «*І. І. проти Болгарії*» (*I. I. v. Bulgaria*), заява № 44082/98, п. 87).

ii) Дотримання пункту 1 статті 5 Конвенції

50. Пункт 1 статті 5 Конвенції вимагає, передусім, щоб позбавлення волі було «законним», що включає умову дотримання «процедури, встановленої законом». У цьому Конвенція, головним чином, відсилає до національного законодавства та встановлює зобов'язання забезпечувати дотримання матеріально-правових та процесуальних норм законодавства, але, на додаток до цього, вона також вимагає, аби при будь-якому позбавленні волі забезпечувалася мета статті 5

Конвенції, а саме — захист осіб від свавілля (див. рішення від 10 червня 1996 року у справі «*Бенем проти Сполученого Королівства*» (*Benham v. the United Kingdom*), п. 40, Reports of Judgments and Decisions 1996-III). Перелік винятків із права на свободу, наведений у пункті 1 статті 5 Конвенції, є вичерпним, і лише вузьке тлумачення цих винятків відповідає меті цього положення, а саме — недопущенню свавільного позбавлення волі (див. рішення від 1 липня 1997 року у справі «*Джулія Манцоні проти Італії*» (*Giulia Manzoni v. Italy*), Reports of Judgments and Decisions 1997-IV).

α) Чи можна вважати позбавлення заявника волі правомірним з точки зору підпункту «с» пункту 1 статті 5 Конвенції

51. Суд має передусім визначити, чи можна вважати позбавлення заявника волі протягом вищезазначеного проміжку часу правомірним з точки зору підпункту «с» пункту 1 статті 5 Конвенції.

52. Суд зазначає, що сторони не погоджуються щодо того, яким був статус заявника в зазначений період. Заявник доводив, що його вважали підозрюваним, тоді як Уряд стверджував, що заявник тоді ще не набув цього статусу.

53. Суд зазначає, що протягом зазначеного періоду заявник не мав офіційного статусу підозрюваного. Проте залишається питання, чи поводитися із заявником *de facto* як з підозрюваним.

54. Є певні свідчення того, що національні органи почали поводитися із заявником як з підозрюваним після 15 години 25 січня 2005 року (див. пункт 26 вище), але доказів того, що вони вважали його підозрюваним раніше, немає. До того ж, працівникам міліції було відомо, що заявник і пан К. були друзями, і це, разом з тим фактом, що на них обох напали невідомі особи, дає змогу припускати, що спочатку заявника справді розглядали як свідка.

55. Відповідно Суд погоджується з аргументом Уряду з цього приводу та визнає, що з 2 год. 30 хв. і принаймні до 15 години 25 січня 2005 року заявника не вважали підозрюваним. Отже, позбавлення заявника волі протягом зазначеного періоду не могло підпадати під дію підпункту «с» пункту 1 статті 5 Конвенції.

β) Чи можна вважати позбавлення заявника волі правомірним з точки зору підпункту «б» пункту 1 статті 5 Конвенції

56. Далі Суд зауважує, що позбавлення заявника волі може також потенційно підпадати під дію підпункту «б» пункту 1 статті 5 Конвенції (див., наприклад, рішення від 22 травня 2008 року у справі «*Ілля Стефанов проти Болгарії*» (*Iliya Stefanov v. Bulgaria*), заява № 65755/01, п. 74).

57. Суд нагадує, що згідно з підпунктом «b» пункту 1 статті 5 Конвенції затримання особи дозволяється лише «для забезпечення виконання обов'язку, встановленого законом». Це означає, що принаймні має існувати якийсь невиконаний обов'язок, покладений на відповідну особу, і що затримання цієї особи має служити меті забезпечення виконання такого обов'язку та не повинно мати карального характеру. Одразу після того, як відповідний обов'язок виконано, підстава для затримання, передбачена підпунктом «b» пункту 1 статті 5 Конвенції, припиняє своє існування. Крім того, необхідно забезпечувати баланс між важливими для демократичного суспільства інтересами забезпечення негайного виконання відповідного обов'язку та забезпечення права на свободу (див. рішення від 3 грудня 2002 року у справі «Новицька проти Польщі» (*Nowicka v. Poland*), заява № 30218/96, пп. 60 і 61). Важливими чинниками забезпечення такого балансу є характер і мета обов'язку, затримана особа, конкретні обставини, які призвели до її затримання, і тривалість затримання (див. рішення у справах «Василева проти Данії» (*Vasileva v. Denmark*), заява № 52792/99, пп. 37 і 38, від 25 вересня 2003 року, та «Еппле проти Німеччини» (*Epple v. Germany*), заява № 77909/01, п. 37, від 24 березня 2005 року).

58. Суд зазначає, що протягом періоду, який розглядається, заявника тримали у відділі міліції виключно задля двох цілей: для допиту у зв'язку зі смертю пана К. і для допиту у зв'язку з бійкою в кафе «Тор».

— Щодо допиту у зв'язку зі смертю пана К.

59. Стосовно того, що заявника тримали у відділі міліції з метою допиту у зв'язку зі смертю пана К., Суд зауважує, що за статтею 70 Кримінально-процесуального кодексу України свідок зобов'язаний дати показання. Але згідно зі статтею 113 Кримінально-процесуального кодексу України такі слідчі дії, як допит свідка, здійснюються лише після порушення відповідної кримінальної справи. У зв'язку з цим Суд зазначає, що кримінальну справу за фактом смерті пана К. було порушено 26 січня 2002 року (див. пункт 14 вище). Отже, 25 січня 2002 року заявник не був зобов'язаний давати показання як свідок у зв'язку з цією подією. Видається, що заявник мав статус опитуваного за статтею 8 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», яка передбачає право, але не обов'язок, дати показання.

60. Отже, Суд доходить висновку, що ніякого «обов'язку, встановленого законом», про який ідеться в підпункті «b» пункту 1 статті 5 Конвенції, не існувало.

— Щодо допиту у зв'язку з бійкою у кафе «Тор»

61. Стосовно того, що перебування заявника у відділі міліції було зумовлене необхідністю допитати його у зв'язку з бійкою в кафе «Тор», Суд зазначає, що на той момент відповідну кримінальну справу було вже порушено (див. пункт 7 вище). Обов'язок заявника дати показання в якості свідка може впливати зі статті 70 Кримінально-процесуального кодексу України. Однак згідно з цією статтею такий обов'язок виникає лише за умови, якщо особу належним чином викликано. Порядок виклику свідків передбачається статтею 166 Кримінально-процесуального кодексу України, і ніщо не свідчить про його застосування в цій справі. До того ж, згідно з частиною другою статті 70 Кримінально-процесуального кодексу примусовий привід свідка дозволяється лише після того, як свідок попередньо не з'явився без поважних причин.

62. Отже, беручи до уваги ці вимоги національного закону, Суд не переконаний у тому, що заявник мав законний обов'язок давати показання в якості свідка у зв'язку з бійкою в кафе та що його примусова явка з цією метою ґрунтувалася на вимогах національного закону.

63. Крім того, Суд вважає, що позбавлення заявника волі в зазначений період не було пропорційним цілям підпункту «b» пункту 1 статті 5 Конвенції. Суд зазначає, що на момент затримання з дня бійки в кафе минуло вже приблизно двадцять чотири дні, та ніщо не свідчить про те, що в тій справі існувало якесь невідкладне питання, пов'язане із заявником. Водночас на 11 годину 25 січня 2002 року заявник провів у відділі міліції понад вісім годин і при цьому не було звернено жодної уваги на тривалість його перебування там і на його фізичний стан, тоді як такий допит, найімовірніше, був недоречним з огляду на нічний час та на очевидність того, що він потребував медичної допомоги у зв'язку з нещодавніми травмами. Проігнорувавши ці чинники, державні органи не дотримались справедливого балансу між потребою негайного допиту заявника та забезпеченням права на свободу.

— *Висновок*

64. Виходячи з наведених вище міркувань, Суд констатує, що позбавлення заявника волі в зазначений період не можна вважати правомірним з точки зору підпункту «b» пункту 1 статті 5 Конвенції.

65. Суд також зазначає, що ніщо в матеріалах справи не свідчить про можливу застосовність будь-якого іншого підпункту пункту 1 статті 5 Конвенції. Отже, у зв'язку із затриманням протягом зазначеного періоду було порушення пункту 1 статті 5 Конвенції.

в. Період з 15 години 25 січня 2002 року до винесення судом постанови 28 січня 2002 року

66. На думку заявника, його було затримано як підозрюваного починаючи з 2 год. 30 хв. 25 січня 2002 року. Виходячи з цього, він стверджував, що загальна тривалість його затримання, здійснюваного за підозрою у вчиненні злочину без відповідної судової постанови, перевищила сімдесят дві години, у зв'язку з чим було порушено вимоги національного законодавства і, відповідно, пункт 1 статті 5 Конвенції.

67. Проте вище Суд дійшов висновку, що принаймні до 15 години 25 січня 2002 року заявника не вважали підозрюваним.

68. Навіть припускаючи, що затримання заявника як підозрюваного розпочалося одразу після 15 години 25 січня 2002 року, Суд, оцінюючи цей період у контексті підпункту «с» пункту 1 статті 5 Конвенції, зауважує, що заявник не уточнив, коли саме було винесено судову постанову, яка санкціонувала його затримання як підозрюваного: до чи після 15 години 28 січня 2002 року. Тому Суд не може визначити, чи було при затриманні заявника в цей період дотримано передбачений національним законодавством семидесятидвогодичний строк. Суд також зазначає, що заявник не скаржився стосовно законності тримання його під вартою після винесення судом постанови від 28 січня 2002 року. З огляду на ці обставини Суд відхиляє відповідний довід заявника як необґрунтований. За відсутності будь-яких інших доводів заявника Суд не вважає за належне з власної ініціативи досліджувати інші можливі питання за цим пунктом.

69. Отже, у зв'язку із затриманням у період з 15 години 25 січня 2002 року до винесення судом постанови 28 січня 2002 року порушення пункту 1 статті 5 Конвенції не було.

II. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 3 СТАТТІ 5 КОНВЕНЦІЇ

70. Заявник скаржився, що тривалість тримання його під вартою до та під час судового розгляду була надмірною. Він посилався на пункт 3 статті 5 Конвенції, який передбачає таке:

«Кожному, кого заарештовано або затримано згідно з положеннями підпункту «с» пункту 1 цієї статті ... має бути забезпечено розгляд справи судом упродовж розумного строку або звільнення під час провадження. Таке звільнення може бути обумовлене гарантіями з'явитися на судові засідання».

A. Прийнятність

71. Суд вважає, що ця скарга не є явно необґрунтованою у розумінні пункту 3 статті 35 Конвенції. Суд також зазначає, що вона не є

неприйнятною з будь-яких інших підстав. Отже, вона має бути визнана прийнятною.

В. Суть

72. Заявник наполягав, що злочин, у вчиненні якого йому пред'явили обвинувачення, не був настільки тяжким, щоб цим можна було виправдовувати тривалість тримання його під вартою під час розслідування і судового розгляду справи.

73. Уряд доводив, що тривалість тримання заявника під вартою була розумною з огляду на тяжкість злочину, у вчиненні якого він обвинувачувався, складність справи та велику кількість слідчих дій, які необхідно було вчинити. Уряд також наполягав, що застосування такого запобіжного заходу було зумовлене існуванням ризику можливого переховування заявника від правосуддя.

74. Суд має розглянути цю скаргу у світлі загальних принципів, які він встановив у своїй практиці (див. рішення у справах «*Невмержицький проти України*» (*Nevmerzhitsky v. Ukraine*), заява № 54825/00, пп. 131 і 132, ECHR 2005-II (витяги), та «*Сергій Волосюк проти України*» (*Sergey Volosyuk v. Ukraine*), заява № 1291/03, п. 38, від 12 березня 2009 року).

75. Суд передусім зауважує, що для цілей пункту 3 статті 5 Конвенції тримання заявника під вартою почалося 25 січня 2002 року, тобто коли заявника затримали як підозрюваного у вчиненні злочину, і безперервно тривало до його звільнення міським судом 7 червня 2004 року (див., серед інших джерел, рішення від 2 жовтня 2007 року у справі «*Пьотр Барановський проти Польщі*» (*Piotr Baranowski v. Poland*), заява № 39742/05, п. 45). Таким чином, загальна тривалість тримання заявника під вартою становила два роки, чотири місяці та дванадцять днів.

76. Суд визнає можливим те, що тримання заявника під вартою передусім було зумовлене існуванням обґрунтованої підозри в його причетності до вчинення тяжкого злочину та необхідністю забезпечення належного проведення розслідування. Отже, посилання у першій постанові міського суду на тяжкість обвинувачень та необхідність забезпечення виконання процесуальних рішень могло виправдовувати взяття заявника під варту.

77. Однак із плином часу така підстава неминуче ставала все менш достатньою. Отже національні органи були зобов'язані детальніше проаналізувати особисту ситуацію заявника та наводити конкретні підстави для тримання його під вартою.

78. Утім, у своїх подальших постановах міський суд або не посилався на будь-які підстави для тримання заявника під вартою, або зазначав, що такий захід зумовлюється тяжкістю пред'явлених йому обвинувачень.

79. Суд вважає неприйнятним те, що міський суд вирішив за можливе санкціонувати тримання заявника під вартою, не наводячи жодних підстав для таких рішень. Суд також зазначає, що, не дослідивши відповідних конкретних фактів і вмотивовуючи деякі постанови виключно тяжкістю обвинувачень, міський суд неодноразово продовжував тримання заявника під вартою на підставах, які не можна вважати «достатніми». Крім того, у жодному зі своїх рішень міський суд не посилається на ті чи інші конкретні обставини, щоб пояснити неможливість обрання альтернативних запобіжних заходів замість тримання під вартою, як цього вимагає пункт 3 статті 5 Конвенції.

80. Отже, Суд вважає, що було порушення пункту 3 статті 5 Конвенції.

III. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 4 СТАТТІ 5 КОНВЕНЦІЇ

81. Заявник скаржився, що міський суд не розглянув належним чином і без зволікання його заяву від 4 квітня 2003 року, якою він оскаржив законність свого затримання, яке тривало з 25 по 28 січня 2002 року, а також законність подальшого тримання його під вартою. Він посилався на пункт 4 статті 5 Конвенції, який передбачає таке:

«4. Кожен, кого позбавлено свободи внаслідок арешту або тримання під вартою, має право ініціювати провадження, в ході якого суд без зволікання встановлює законність затримання і приймає рішення про звільнення, якщо затримання є незаконним».

A. Прийнятність

82. Уряд доводив, що пункт 4 статті 5 Конвенції не може поширюватися на провадження, пов'язане з розглядом заяви від 4 квітня 2003 року, оскільки в цьому провадженні заявник порушував питання про своє затримання, тоді як на той момент він перебував під вартою на інших підставах, а саме — на підставі постанови суду від 12 серпня 2002 року. Отже, в заяві від 4 квітня 2003 року не порушувалося питання законності здійснюваного на той момент тримання його під вартою, і, відповідно, пункт 4 статті 5 Конвенції незастосовний.

83. Заявник не навів жодних конкретних аргументів.

84. Суд повторює, що пункт 4 статті 5 Конвенції стосується лише тих засобів юридичного захисту, які мають бути доступними для особи під час її перебування під вартою, і таким чином надавати їй можливість домогтися невідкладного судового перегляду законності тримання під вартою, а за відповідних обставин — свого звільнення. Цей пункт не стосується інших засобів юридичного захисту,

які можуть служити меті судового контролю законності строків тримання під вартою, що вже минули, включаючи, зокрема, короточасні затримання (див. рішення у справі «Сливенко проти Латвії» (*Slivenko v. Latvia*) [ВП], заява № 48321/99, п. 158, ECHR 2003-X).

85. Керуючись цією практикою, Суд визнає, що частина заяви від 4 квітня 2003 року, в якій порушувалося питання позбавлення заявника волі з 25 по 28 січня 2002 року, не підпадає під дію пункту 4 статті 5 Конвенції, оскільки на момент подання цієї заяви зазначений період уже закінчився.

86. Однак у заяві від 4 квітня 2003 року було також порушено питання про законність подальшого тримання заявника під вартою під час досудового слідства. Таким чином, щодо тієї частини заяви, яка стосується питання законності здійснюваного на той момент тримання заявника під вартою, Суд вважає, що вона підпадає під дію пункту 4 статті 5 Конвенції.

87. Водночас Суд зазначає, що 26 червня 2003 року це питання було вирішене міським судом у присутності захисника заявника. Враховуючи те, що заявник подав свій перший лист до Суду лише 13 січня 2004 року, Суд вважає, що заявник не дотримався вимоги шестимісячного строку щодо цієї скарги (див. ухвали щодо прийнятності у справах «Христов проти Болгарії» (*Hristov v. Bulgaria*), заява № 35436/97, від 19 вересня 2000 року, та «Мелло проти Словаччини» (*Mello v. Slovakia*), заява № 67030/01, від 21 червня 2005 року).

88. Отже, відповідно до пунктів 1, 3 і 4 статті 35 Конвенції ця скарга має бути відхилена як неприйнятна.

IV. ІНШІ СТВЕРДЖУВАНІ ПОРУШЕННЯ КОНВЕНЦІЇ

89. Заявник скаржився за пунктом 1 статті 6 Конвенції, що провадження в його кримінальній справі було несправедливим, а його тривалість — надмірною.

90. Розглянувши ці скарги, Суд, враховуючи всі наявні у нього матеріали та у тій мірі, в якій оскаржувані питання належать до його компетенції, доходить висновку, що вони не виявляють будь-яких ознак порушень прав і свобод, гарантованих Конвенцією та протоколами до неї. Тому відповідно до пунктів 3 і 4 статті 35 Конвенції Суд відхиляє ці скарги як явно необґрунтовані.

V. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

91. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

А. Шкода

92. Заявник вимагав 2967 євро відшкодування матеріальної шкоди і 300 000 євро відшкодування моральної шкоди.

93. Уряд вважав такі вимоги необґрунтованими.

94. Суд не бачить жодного причинно-наслідкового зв'язку між констатованим порушенням і стверджуваною матеріальною шкодою, а тому відхиляє цю вимогу. Проте він присуджує заявникові відшкодування моральної шкоди у розмірі 2500 євро.

В. Судові та інші витрати

95. Заявник не подав вимог за цим пунктом, тому Суд нічого не присуджує.

С. Пеня

96. Суд вважає за належне призначити пеню виходячи з розміру граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткових пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД

1. Одноголосно *оголошує* скарги за пунктами 1 і 3 статті 5 прийнятними, а решту скарг у заяві — неприйнятними.

2. Одноголосно *постановляє*, що було порушення пункту 1 статті 5 Конвенції у зв'язку з позбавленням заявника свободи з 2 год. 30 хв. До 15 години 25 січня 2002 року.

3. Шістьма голосами проти одного *постановляє*, що не було порушення пункту 1 статті 5 Конвенції щодо періоду з 15 години 25 січня 2002 року до винесення судом постанови 28 січня 2002 року.

4. Одноголосно *постановляє*, що було порушення пункту 3 статті 5 Конвенції.

5. Одноголосно *постановляє*, що:

а) упродовж трьох місяців від дня, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-

відповідач має виплатити заявникові 2500 (дві тисячі п'ятсот) євро відшкодування моральної шкоди з урахуванням будь-якого податку, який може нараховуватись; ця сума має бути конвертована в українські гривні за курсом на день здійснення платежу;

б) зі впливом зазначеного тримісячного строку і до остаточного розрахунку на вищезазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

б. Одноголосно *відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.

Учинено англійською мовою і повідомлено письмово 9 листопада 2010 року відповідно до пунктів 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

Клаудія ВЕСТЕРДІК
(Claudia Westerdiek)
Секретар

Пеер ЛОРЕНЦЕН
(Peer Lorenzen)
Голова

Відповідно до пункту 2 статті 45 Конвенції та пункту 2 правила 74 Регламенту Суду до цього рішення додається окрема думка судді Калайджиевої.

П. Л.,
К. В.

ОКРЕМА ДУМКА СУДДІ КАЛАЙДЖИСЬОЇ

На жаль, я не можу приєднатися до висновків більшості стосовно загальної тривалості затримання заявника, яке здійснювалося за підозрою у вчиненні злочину без відповідної судової постанови. Заявник не мав захисника та не зміг уточнити, в який саме проміжок часу відбувалося це затримання, та/або кваліфікувати його за статтею 5 Конвенції. Суд визнав це затримання як таке, що підпадає під дію пункту 1 статті 5 Конвенції — у контексті мети та законності позбавлення волі за національним законодавством — і обмежився розглядом тривалості затримання без відповідної судової постанови лише в частині, що стосується періоду, який закінчився 25 січня 2002 року винесенням постанови міським судом. На мій погляд, питання про те, чи назвав заявник у своїх доводах точну годину (до чи після 15 години 25 січня 2002 року) винесення першої постанови, видається таким, що не стосується фактичного строку затримання, яке здійснювалося без відповідної судової постанови, оскільки того дня міський суд не виносив будь-якого такого рішення.

Відповідно до статті 165² Кримінально-процесуального кодексу України міський суд не міг *«обрати [заявникові] запобіжний захід» і не лише визнав за «необхідне додатково вивчити відомості про [його] особу ... чи з'ясувати інші обставини, які мають значення для прийняття рішення з цього питання»* (див. Розділ II «Відповідне національне законодавство»), а й *«доручив слідчому надати більше доказів про можливість втечі заявника»* (див. пункт 15 вище). Я спинюся не на питанні безсторонності такої вказівки, а лише на тому факті, що 25 січня 2002 року дію постанови, винесеної слідчим «о 21 год. 30 хв. того ж дня» (див. пункт 13), суд продовжив ще на три дні — до 31 січня 2002 року, коли уперше розглянув питання про необхідність тримання заявника під вартою. Національний закон дозволяв продовжити затримання заявника, санкціонованого постановою слідчого, і внаслідок цього загальна тривалість позбавлення особистої свободи без винесеного з цією метою судового рішення (*proprio motu*) становила понад 6 діб. Я маю певні побоювання щодо відповідності такої ситуації як підпункту «с» пункту 1 статті 5 Конвенції, який стосується мети затримання, так і пункту 3 статті 5, щодо того, чи заявник *«негайно постав перед суддею чи іншою посадовою особою, якій закон надає право здійснювати судову владу»* для вирішення питання щодо необхідності затримання.

Вважаю за потрібне висловити таку думку, оскільки для Суду є важливим розглядати питання, які, з огляду на реформу національної системи кримінального судочинства, що триває, можуть спричинити вжиття необхідних заходів для гармонізації національного законодавства з положеннями Конвенції.

